

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 386/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného PUKAJ, advokátska kancelária s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 1661, Dolný Kubín, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 35T/76/2016 a jeho rozsudku č. k. 35T/76/2016 z 15. mája 2018, postupu Krajského súdu v Žiline v konaní sp. zn. 3To/52/2018 a jeho rozsudku č. k. 3To/52/2018-1395 z 20. septembra 2018 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp zn. 3Tdo/76/2020 a jeho uznesení č. k. 3Tdo/76/2020 z 28. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Žiada zrušiť napadnuté rozhodnutia, vec vrátiť Okresnému súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Napadnutým rozsudkom okresného súdu bol sťažovateľ uznaný vinným z pokračovacieho zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. b) v spojení s § 138 písm. e) Trestného zákona, čiastočne spáchaného v štádiu pokusu a čiastočne v spolupáchateľstve, ako aj z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona. Skutkový základ tvorili dva skutky. Prvý spočíval vo vniknutí do rodinného domu vypáčením okna pivnice a v následnom odcudzení viacerých vecí v hodnote 1 190,50 eur a v spôsobiení škody na zariadení v hodnote 31,90 eur. Druhý skutok spáchaný o deň na to spoločne s [REDAKOVANÉ] spočíval vo vystrihnutí mreže na okne pohostinstva s následným vypáčením okna, pričom však zamýšľaná krádež vlámaním nebola dokonaná, keďže sťažovateľ so spolupáchateľom boli vyrušení prichádzajúcim autom, schovali sa a po príchode majiteľa pohostinstva utiekli, aj tak však spôsobili na zariadení škodu 190 eur. Sťažovateľovi okresný súd uložil súhrnný trest vo výmere 6 rokov a 6 mesiacov a súčasne zrušil vo výroku o treste skorší právoplatný a vykonateľný trestný rozkaz, ako aj všetky rozhodnutia na tento výrok nadväzujúce. Okresný súd sťažovateľovi uložil povinnosť náhrady škody.

3. Na odvolanie sťažovateľa, ktoré bolo založené na kritike skutkových záverov okresného súdu a na neprimeranosti uloženého trestu, Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti sťažovateľa nahradiť škodu niektorým poškodeným a s nárokom na náhradu škody ich odkázal na civilné sporové konanie. Vo vzťahu k výroku o vine konštatoval, že výsledky dokazovania vyznievajú jednoznačne a tvoria ucelenú reťaz priamych aj nepriamych dôkazov, z ktorých možno bez pochybností vyvodiť záver, že sťažovateľ žalované skutky spáchal. K námietkam týkajúcim sa hodnotenia dôkazov okresným súdom, hodnotenia znaleckých posudkov, listinných dôkazov, odmietnutia vykonania sťažovateľom navrhovaných dôkazov, protokolácie predsedom senátu okresného súdu, nerozhodnutia o sťažovateľovej námietke zaujatosti krajský súd odkázal na svoje skoršie rozhodnutie v tejto trestnej veci (č. k. 3To/69/2017 z 26. októbra 2017), v ktorom sa uvedenými námietkami už zaoberal. Námietky proti výroku o treste považoval krajský súd za nedôvodné. V porovnaní s predchádzajúcim odsudzujúcim rozsudkom (zrušeným krajským súdom) síce došlo k zmene právnej kvalifikácie v prospech sťažovateľa, aj napriek tejto zmene však okresný súd ukladal trest odňatia slobody v rovnakej sadzbe do 6 rokov a 6 mesiacov do 13 rokov a 4 mesiace. Pôvodným rozsudkom bol uložený trest odňatia slobody na 11 rokov, na rozdiel od aktuálneho rozsudku ukladajúceho miernejší trest, dokonca na dolnej hranici trestnej sadzby. Mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona v okolnostiach veci neprichádzalo do úvahy.

4. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie založené na § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku. Porušenie práva na obhajobu podstatným spôsobom videl v odmietnutí vykonania všetkých dôkazov, ktoré navrhol na svoju obhajobu. Pritom okresný súd neuviedol, z akého podstatného dôvodu sťažovateľom navrhované dôkazy nevykonali. V tejto línii kritizoval aj predsedu senátu okresného súdu, ktorý sa vyjadril, že vykonané dôkazy postačujú na to, aby vyhlásil vinu sťažovateľa. Takto v procese senátneho rozhodovania prejedlikoval sťažovateľovi vinu. Porušením práva na obhajobu bolo aj nerozhodnutie o bezodkladne vznesenej námietke zaujatosti predsedu senátu okresného súdu, ktorý už dvakrát rozhodol o uložení trestu odňatia slobody sťažovateľovi vo výmere 11 rokov, hoci prokurátor navrhoval trest na dolnej

hranici. Okrem toho predseda senátu sťažovateľa prerušoval v prednese záverečnej reči, čo je v rozpore s § 274 ods. 4 Trestného poriadku. Sťažovateľ v rámci tohto dovolacieho dôvodu obsiahlo namietal aj hodnotenie jednotlivých dôkazov, i dokazovania ako celku.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľa odmietol. K namietanému porušeniu práva na obhajobu uviedol, že okresný súd v dostatočnom rozsahu a kvalite odôvodnil nevykonanie sťažovateľom navrhovaných dôkazov. Aj odkaz krajského súdu na jeho skoršie rozhodnutie v predmetnej trestnej veci je z tohto hľadiska postačujúci. Kritika hodnotenia dôkazov v základnom konaní nespadá podľa najvyššieho súdu pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a to isté platí aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. K namietanému prerušeniu záverečnej reči najvyšší súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že sťažovateľovi bolo umožnené predniesť záverečnú reč v plnom rozsahu, keďže jej krátkodobé prerušenie z hygienických dôvodov alebo pre pokročilosť času vzhľadom na rozsah prednášanej záverečnej reči nemožno vyhodnotiť ako bezdôvodné obmedzenie sťažovateľa pri prednášaní vlastnej záverečnej argumentácie. Pokiaľ išlo o kritizovaný postup predsedu senátu okresného súdu, ktorý mal prejudikovať vinu sťažovateľa, najvyšší súd s odkazom na § 371 ods. 4 Trestného poriadku upozornil, že sťažovateľ túto námietku neuplatnil v základnom konaní.

6. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd dôvodil, že pod neho nespadá nevykonanie navrhovaného dôkazu. V skutočnosti sťažovateľ nenamietal nezákonnosť ktoréhokoľvek z dôkazov. Napokon k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd predoslal, že v rámci neho možno úspešne namietat len právne posúdenie skutkového stavu ustáleného v základnom konaní, nie však samotné skutkové závery. Nadväzne sa najvyšší súd vyjadril iba k (ne)aplikácii pravidla o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody, pričom odkázal na prejudikatúru, podľa ktorej na rozdiel od kogentných ustanovení regulujúcich ukládanie trestu nemožno otázku uplatnenia § 39 ods. 1 Trestného zákona podradiť pod „*nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia*“ v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

7. K namietanej zaujatosti predsedu senátu okresného súdu najvyšší súd napokon uviedol, že podstata dôvodu sťažovateľovej námietky (uloženie prísnejšieho trestu odňatia slobody v predchádzajúcich rozhodnutiach okresného súdu) vylučuje namietanie zaujatosti, keďže sa tento dôvod zameriava na procesný postup súdu, čo má za následok, že sa podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o námietke zaujatosti nekoná.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ namieta porušenie svojho práva na obhajobu, keď súdy v jeho trestnej veci nevykonali ním navrhované dôkazy, ktoré mu mali byť na prospech, a ani neodôvodnili odmietnutie ich vykonania. Okresný súd nezdôvodnil dostatočne, prečo uveril výpovediam svedkov [REDACTED] a [REDACTED], ktoré boli vnútorne rozporné. Menovaní svedkovia sú závislí na omamných a psychotropných látkach, ako aj na hracích automatoch. Navyše, svedok [REDACTED] bol pôvodne spoluobvineným, avšak uzavrel dohodu o vine v snahe privodiť si miernejší trest za priznanie a spoluprácu pri objasnení trestného činu.

9. Keďže svedecké výpovede boli kľúčové pre rozhodnutie o vine, bolo povinnosťou konajúcich súdov postupovať nanajvýš opatrne a prísne preskúmať spoľahlivosť týchto dôkazov vrátane rešpektovania pevných procesných záruk. Sťažovateľ bol bez prijateľných dôvodov zbavený možnosti vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov, ktorých dôkazy by mali pri jeho usvedčení významnú váhu.

10. Napadnuté rozhodnutia nespĺňajú požiadavky riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu a sú v rozpore nielen s ustálenou súdnou praxou slovenských súdov, ale aj s ustálenou súdnou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd pred tým, než pristúpi k predbežnému prerokovaniu ústavnej sťažnosti sťažovateľa, považuje za nutné poznamenať, že podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je viazaný nielen rozsahom, ale aj dôvodmi ústavnej sťažnosti. Vo vzťahu k ústavnej sťažnosti sťažovateľa to má za následok, že sa napadnutými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov bude zaoberať len cez prizmu kritiky skutkovej stránky sťažovateľovej trestnej veci, keďže sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti námietky proti ostatným skutkovým, a predovšetkým právnym aspektom jeho veci nevzniesol. Preto zostáva mimo pozornosti ústavného súdu kritizovaná zaujatosť predsedu senátu okresného súdu, kritika jeho postupu, v rámci ktorého podľa názoru sťažovateľa prezentovaného v dovolacom konaní prejudikoval jeho vinu, či výhrady proti neaplikovaniu § 39 ods. 1 Trestného zákona.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy:

12. Sťažovateľ do petitu ústavnej sťažnosti zahrnul ako referenčné základné právo aj základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi. Tento rozsah ústavnej sťažnosti však nijako neodôvodnil, a to napriek tomu, že podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde je odôvodnenie návrhu na začatie konania jeho povinnou obsahovou náležitosťou. Pritom sťažovateľ je právne zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Preto v tejto časti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

IV.2. K napadnutému postupu a rozsudku okresného súdu:

13. Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy). Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti postupu i rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Uplatnenie právomoci krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.3. K napadnutému postupu a rozsudku krajského súdu:

14. Námietky týkajúce sa skutkovej stránky sťažovateľovej trestnej veci prednesené v ústavnej sťažnosti sťažovateľ predniesol aj v dovolaní, ktoré podal proti rozsudku krajského súdu, pričom ich formálne podradil pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda pod vadu porušenia práva na obhajobu zásadným spôsobom.

15. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (strany 10 a 11) vyplýva, že sa týmito námietskami meritórne zaoberal. Aj v tejto časti preto niet právomoci ústavného súdu na prerokovanie a rozhodnutie o ústavnej sťažnosti, keďže ochranu sťažovateľovým základným právam a právam garantovaným dohovorom poskytoval najvyšší súd ako súd dovolací.

16. Ústavný súd však neopomenul, že najvyšší súd na strane 12 svojho napadnutého uznesenia uplatnil právny názor, podľa ktorého námietky voči hodnoteniu dôkazov v základnom konaní pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nespádajú.

17. Po dôkladnom prieskume dôvodov ústavnej sťažnosti však dospel ústavný súd k záveru, že ich podstatou nie je hodnotenie dôkazov okresným súdom a krajským súdom. Hoci sťažovateľ v ústavnej sťažnosti naznačuje výhradu k hodnoteniu dôkazov, doslovne uvádza, že „*spôsob akým súd vyhodnotil dôkazy najmä zdôvodnenie nevykonaných dôkazov považujeme za absolútne nedostatočné. Sťažovateľ uviedol, že ním navrhované dôkazy, ktoré boli v jeho prospech prípadne by spochybňovali vierohodnosť svedkov boli súdom odmietnuté s odôvodnením, že súd mal dostatočne a bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že skutok spáchal sťažovateľ. V odôvodnení rozsudku prvoinštančného súdu absentuje presvedčivo vysvetľujúce odôvodnenie z akých dôvodov boli návrhy na vykonanie dôkazov navrhnutých obhajobou odmietnuté. Súd prvého stupňa dostatočne nezdôvodnil, prečo uveril najmä svedkom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]...“*. Z citovaných pasáží podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že jadrom sťažovateľovej nespokojnosti je výsledok hodnotenia dôkazov len ako sekundárny „produkt“ odôvodnenia napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu. V skutočnosti teda sťažovateľ podrobuje kritike kvalitu odôvodnenia napadnutých trestných rozsudkov. Ako už bolo uvedené, túto vadu sťažovateľ formálne stvárnil do dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a najvyšší súd sa s ňou meritórne vysporiadal. Preto ani konštatovanie najvyššieho súdu na strane 12 jeho napadnutého uznesenia, v zmysle ktorého hodnotenie dôkazov nespadá pod dovolací dôvod porušenia práva na obhajobu, nezakladá právomoc ústavného súdu zaoberať sa meritórne napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu. Kritiku hodnotenia dôkazov totiž sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ako identifikovateľný dôvod neuviedol, preto sa ňou ústavný súd v súlade s § 45 zákona o ústavnom súde zaoberať nemôže.

18. K namietanému postupu a rozsudku krajského súdu tak ústavný súd uzatvára, že nemá právomoc na prerokovanie a rozhodnutie o tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

IV.4. K namietanému postupu a uzneseniu najvyššieho súdu:

19. Ústavný súd považuje za plne ústavne udržateľný a s koncepciou základných práv a slobôd súladný právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého právu na obhajobu nezodpovedá povinnosť konajúceho súdu v trestnej veci vykonať všetky obžalovaným navrhované dôkazy. Súd v trestnom konaní podrobuje vyvíjajúcu sa dôkaznú situáciu permanentnému hodnoteniu a na dôkazné návrhy

strán konania reaguje vždy v závislosti od konkrétnej fázy tohoto kontinuálne prebiehajúceho procesu. Nadväzne je, ako to vystihol aj najvyšší súd, dôležitou povinnosťou trestného súdu objasniť, z akého dôvodu neakceptoval dôkazné návrhy strán procesu. Podoby splnenia tejto povinnosti môžu byť rozmanité. Dôležité je, aby ich spájali spoločný menovateľ, ktorým je preskúmateľnosť, teda ich spätná konfrontovateľnosť s ostatnými okolnosťami prejednávanej veci. Len tak možno spoľahlivo vyhodnotiť, či postup objasňovania skutkového stavu veci nevykazuje známky svojvôle, a tým *de facto* zneužitia moci, ktorou súd pri usmerňovaní dokazovania disponuje. Preskúmateľnosť je kvalita adresovaná v prvom rade účastníkovi konania – v trestnom konaní obžalovanému. On je adresátom rozhodnutia, jeho sa budú právne o faktické účinky rozhodnutia bezprostredne dotýkať. Preto práve on je prvoradým nositeľom práva spoznať skutočné dôvody výroku meritórneho rozhodnutia v trestnom konaní. Požiadavka na ich spoznanie však nemusí mať v každom prípade nutne podobu rekapitulácie všetkých podstatných dôvodov v jednom záverečnom rozhodnutí.

20. Aj prípad sťažovateľa sa vyznačoval tým, že skorší rozsudok okresného súdu bol najprv zrušený odvolacím rozhodnutím krajského súdu (č. k. 3To/69/2017 z 26. októbra 2017), pričom už v rámci tohto prvého rozhodnutia krajský súd musel vysloviť svoje právne názory na skutkovú, prípadne i právnu stránku danej trestnej veci tak, aby sa mohla naplniť zákonná direktíva (§ 327 ods. 1 Trestného poriadku) viazanosti okresného súdu právnym názorom krajského súdu. Preto nie je z hľadiska požiadavky preskúmateľnosti ústavne problematické, ak v neskoršom odvolacom rozhodnutí krajský súd už len odkáže na svoje závery vyslovené v skoršom rozhodnutí. V tomto duchu rozhodoval o sťažovateľovom dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj najvyšší súd na strane 11 svojho napadnutého uznesenia, keď považoval za akceptovateľný odkaz krajského súdu na svoje skoršie rozhodnutie v tej istej veci sťažovateľa. Zároveň najvyšší súd odkázal na konkrétne pasáže prvostupňového rozsudku (strana 42 a časť strany 43), v ktorých okresný súd vysvetlil odmietnutie niektorých dôkazných návrhov sťažovateľa. Ústavný súd preskúmaním rozsudku okresného súdu dospel k záveru, že odkaz najvyššieho súdu je správny a výstižný, keďže okresný súd na dôkazné návrhy sťažovateľa nereagoval iba všeobecným konštatovaním o absencii potreby ich vykonania, ale rozdelil ich do viacerých skupín, pričom pri každej z nich stručne, no adresne objasnil dôvod pomnutia ich dôkazného významu.

21. V popísaných okolnostiach ústavný súd považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za ústavne plne udržateľné, nesignalizujúce ústavnoprávne defekty, ktoré by si vyžadovali prijatie ústavnej sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie. Sťažovateľova kritika v ústavnej sťažnosti totiž mierou svojej detailnosti (resp. všeobecnosti) nerozvíja ani inak nepresahuje odôvodnenie dovolania podaného proti rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd ako súd dovolací však na dovolaciu kritiku reagoval, a to nielen všeobecnými konštatáciami, preto ak sťažovateľ ústavnou sťažnosťou zamýšľal závery dovolacieho súdu účinne spochybniť, bolo nutné predostrieť argumentáciu adresnejšie zameranú na konkrétne formulované vysvetlenia najvyššieho súdu. Ústavná sťažnosť však tomuto očakávaniu neučinila zadosť a zostáva, takpovediac, „na povrchu“, teda len na úrovni všeobecne formulovaných výhrad, s ktorými sa už krajský súd i najvyšší súd vysporiadali. Preto v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku má za následok, že už bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa artikulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie veci na ďalšie konanie, trovy konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu